

Karjala perustettiin Viipurissa 1904

VAIKKA karjalaiset ovat levittäytyneet ympäri Suomea, heidän tiedonvälityksensä on aina pelannut. Siitä on pitänyt huolen sanomalehti *Karjala*, joka täyttää ensi vuonna 110 vuotta.

Lehti syntyi Viipurissa tammikuussa 1904. Se ilmestyi aluksi 6–7 kertaa viikossa ja oli 1940-luvulla suurin Helsingin ulkopuolinen päivittäinen maakuntalehti.

Kun talvisota alkoi, lehti lähti evakkoon Helsinkiin. Viipurin valtauksen jälkeen se palasi lähtökaupunkiinsa. Sodan jälkeen se siirtyi Helsinkiin, 1952 Lahteen ja sieltä Lappeenrantaan, jossa on toiminut vuodesta 1956. Vuodesta 1958 se on ilmestynyt kerran viikossa.

KARJALA-LEHTI on toiminut alusta lähtien karjalaisten ja karjalaisuuden puolestapuhujana. Karjala Lehti Oy:n toimitusjohtaja **Markus Rissanen** sanoo, että lehti kuljettaa historiaa mukanaan mutta tuo vahvasti esiin nykykarjalaisuutta.

– Näytämme, mitä se on eri puolilla Suomea ja miten se ilmenee muun muassa ruoan, musiikin ja käsityöiden kautta.

Lehteä luetaan maan joka kolkassa. Rissanen kertoo, että lvaloonkin perustettiin Karjala-seura kymmenkunta vuotta sitten.

LEHDEN LEVIKKI on vajaat 8000. Levikki laski pitkään, koska evakkoja siirtyi ajasta läisyyteen. Viime vuosina lasku on pysähtynyt.

– Nyt evakoiden lapset ja lapsenlapset ovat innostuneet tilaamaan. Erityisesti plus nelikymppiset naiset ovat kiinnostuneet juuristaan. Se näkyy myös kotiseutumakoilla.

Lehti käsittelee tietysti myös sitä, mitä rajantakaisessa Karjalassa nyt tapahtuu. Se kertoo kovat uutiset ja neuvoo esimerkiksi, kuinka siellä on parasta liikkua. Netti- ja Facebook-sivutkin lehdellä on.

Teemu Nikkanen seuraa

Kun hän alkoi puhua, tuntui kun äitini olisi ollut äänessä.

Leo Mirala
venäjänkarjalaisesta
ystävästään

ULKOPUOLINEN näkee siinä vain peltoa, mutta evakolle se paikka on pyhä. Kuin itsestään nousee mieleen ajatus, miten elämä olisi mennyt, jos sota ei olisi tullut.

– Täältä minä olen lähtenyt, nämä ihmiset ovat täällä minun sukuani.

Ihmisten eleet, puheenparsit, kuten rajakontulaisen ystävän **Santerin** ja hänen vaimonsa puhe, tuntuvat tutuilta.

– Kun hän alkoi puhua, tuntui kun äitini olisi ollut äänessä.

Mittailemme ympärillä kesäillassa avautuvaa maisemaa. Ei ole kiire. Laatokka lainehtii lempeästi harjun takana, sen pinta tapaa kiinni horisonttiin, heinäsiirkat sirittävät kulottuneessa heinikossa.

Jos olisi kuukausi aikaisemmin, niin käkikin varmasti kukkuisi. Yhtä kaikki, olemme juurilla, kotona Karjalassa.

Lähdöstä on 68 vuotta. Paljonko se on Karjalan heimon tuhatvuotisessa historiassa, tuskin silmänräpäystä pidempi hetki.

SA-KUVA/M.J. VUORELA KUVA: KEIJO PENTTINEN

Service Centerin kyltti. Karjalan puu lähtee metsästä suomalaiskoneilla.

Pitkäranta oli 1800-luvulla yksi Suomen tärkeimpiä teollisuuspaikkakuntia. Alueen monipuolisen kupari-, tina- ja rautamalmia hyödyntäneen kaivosteollisuuden ympärille rakentui kansainvälinen yhdyskunta.

Venäläiset suurliikemiehet toivat rahat, kaivosasiantuntijat tulivat Ruotsista, metalliosaatat Saksasta tai Belgiasta, kaivosmiehet Suomesta, eksyiä Pitkärantaan myös kivihiihen löytymiseen uskoneita brittejä. Kaivosteollisuuden hylkytavarasta tehtiin lasia, ja Pitkärannassa oli Euroopan suurimpiin kuuluva pullotehdas.

Suomen ensimmäinen korkeajännitelinja rakennettiin Pitkärannan rautateollisuutta varten valjastamalla Uuksunjoki voimalaitoksella.

Pitkärannassa on yhä vilkasta kaivannaisteollisuutta sekä sellutehdas. Pitkärannasta louhittua kivimurskettä kuljetetaan proomuilla Laatokan-Äänisen-Volgan-kanavajärjestelmää pitkin Moskovaan asti.

VANHAA rajaa kohti maisemat alkavat muuttua. Laatokan syvän pohjoispään vaarat tasoittuvat ja muuttuvat hiekkakankaiksi, rannat mataloituvat. Sodan runteleman kirkon rauniot kertovat jo kaukaa Salmin keskustan, Tuleman, lähestymisestä.

– Tuolla vihittiin minun isä ja äiti, Leo kertoo.

Kaarramme pihaan. Mukana on vanha SA-valokuva syksyltä 1941, taistelujen tauotua Salmin kirkkomäellä.

Nyt juoksuhaudat ovat peittyneet, maisema muutenkin umpeenkasvanut.

Pihamökistä tulee vieras.

– A terve, terve, Leo aloittaa karjalan kielellä.

Isäntä empii hetken vieraita, mutta alkaa sitten haastella.

Hän on **Toivo Solovjov**, 73, karjalainen. Toiselta puolelta Stolbovan rajaa.

Toivon on vain vähän vaikea uskoa, että vieraskin pagisee karjalan kieltä.

Aimo konjakkipaukku hienostuneesti muovimukista vapauttaa heimokohtaamisen tunnelmaa.

– Mie olin autonkuljettajana Lenin-gradissa, vaan tänne palasin.

Syntymäseuduillaan kaksi Karjalan heimon miestä, ikätovereita, kuitenkin niin eri maailmoista.

HYVÄSTEMME, koska on vielä matkaa Leon synnyinkodin paikalle Manssilan kylään, matkamme pääkohteeseen.

Sillä main monet suomalaiset turistibussit pysähtyvät. Paikalla pitäisi olla Stolbovan rauhan rajakivi, mutta CCCP-tekstillä maalattu kivi taitaa olla jälkikäteen paikalle tuotu.

Siitä on kuitenkin hyvä lähteä kävelämään kohti Manssilan kylää, jota tosin ei enää ole.

– Kivijalkojen kivet on työnnetty monttuun, kun sovhoosin pelloille tehtiin tilaa.

Pelto kasvaa kulottunutta heinää, mäännyntaimia. Sitten Leo pysähtyy.

– Tuolla, tuon kummun kohdalla oli minun synnyinkotini.

1941

SORTAVALA SELVISI jatkosodasta melko vähäisin vaurioin. Saarroksiin joutunut puna-armeija hidasti suomalaisten etenemistä räjäyttämällä Karjalan sillan. Suomalaiset ottivat kuvan Seurahuoneen parvekkeelta 15.8.1941. Vakkolahden ylittävä silta oli kesällä 2012 poikki korjaustöiden vuoksi ja Hotelli Seurahuone oli myös suljettu. Sortavalan 1929 valmistunut kansakoulu on yhä hyvin tunnistettavissa pulden takaa.

2012

TÄÄLTÄ peltoaukealta tuli lähtö 68 vuotta aiemmin. Leo Mirala lapsuuskotinsa mailla.